

MAGYARSAĞ

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP

ELOFIZETESI ÁRAK:
 helyben: Egy óra kor. 1.-
 Negyedévre --- 3.-
 Félévre --- 6.-
 Egész évre --- 12.-
 Vidékre: Egy óra kor. 1.20
 Negyedévre --- 3.60
 Félévre --- 7.-
 Egész évre --- 14.-
 Egyes szám 1 fillér, vidéken 6 fillér.

A lap megjelenik hétfő kivételével minden nap
 Kéziratokat nem ad vissza a szerkesztőség.
 Telefon száma 54-67.

SZERKESZTŐSEG ÉS KIADÓHIVATAL
 Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28
 Hirdetések petit számítással, díjszabás szerint.
 Apró hirdetések ára: egy sor 4 fillér, vastagabb betűvel 8 fillér.

Fegyházra ítélt orvos.

Tizezer munkás bérharca.

Az öngyilkos joghallgató utolsó levele.

Pitreich nyilatkozata.

A kelet-ázsiai bonyodalom.

Budapest, január 15.

A háború veszedelme most már teljesen elhárítottnak tekinthető. Ha ugyan igaz az, hogy a cár ujévi beszédjében tényleg kijelentette, hogy egész befolyását latba veti a béke fentartása érdekében. Melyik orosz kormány volna az, amely a cár akaratával dacolni merne. Ha a cár a háborút nem akarja, akkor nem lesz háború s ha a cár ezt az elhatározását hivatalosan és nyilvánosan ki is jelenti, akkor az orosz kormány huszonnégy óra alatt lefúj minden harci készülődést és másik huszonnégy óra alatt megtalálja a Japánnal való modus vivendit.

Ha tehát alábbi értesülésünk megfelel a valóságnak, akkor a japán-orosz konfliktus legalább ez idő szerint és pedig jó időre elintézetnek tekinthető s el lehetünk rá készülve, hogy a hírforrásokból a kardesörtetés és puskaropogtatás néhány napon belül kimarad.

Mai távirataink a következők:

New-York, jan. 15.

Szentpétervári távirat szerint a cár a téli palotában az ujévi fogadtatás alkalmával kijelentette, hogy *egész befolyását érvényesíteni akarja arra nézve, hogy fentartassék a béke a távol Keleten.*

London, jan. 15.

A Reuter-ügynökség jelenti New-Yorkból: Japán Detroitban, egy Norfolk közelében bányákat bíró cégtől (Virginia) 40,000 tonna szenet vett.

London, jan. 15.

A külügyi hivatal Porter tábornok nagykövettől kábel-táviratot kapott, amelyben jelenti, hogy a hatalmak közös akciót terveznek a béke biztosítására. A hatalmak nyomást akarnak gyakorolni Japánra. — A külügyi hivatalhoz érkezett direkt jelentések szerint a háború kikerülhetetlen, ha Oroszország nem enged.

London, január 15.

Szöulból táviratozzák, hogy a helyőrség követeli az idegenek lemészárlását. Az amerikai követ elrendelte, hogy nők és gyermekek ne menjenek az utcára. A Pascal francia hadihajó 100 jónyi katonaságot és ágyukat szállított partra. A francia követ rá akarja venni a császárt, hogy

vonuljon vissza a követségre. A hangulat nagyon izgatott s a legesekélyebb alkalom a háború kitörésére vezethet.

Zendülés egy fogházban.

Budapest, január 15.

Lembergől táviratozzák, hogy az ottani fogházban a loglyok között zendülés támadt. Két fegyenc meg akart szökni, de megakadályozták őket a menekülésben. A többi fogoly erre megtámadta az őröket. Nagyobb katonai segítséggel sikerült csak a zavargást elnyomni.

Fegyházra ítélt orvos.

Budapest, január 15.

A lapok törvényszéki rovataiban az utóbbi években sűrűn szerepelt egy előkelő családból származó, de könnyelműsége következtében teljesen elzüllött fiatal orvosnak, dr. Formágyi Győzőnek neve. A budapesti büntetőtörvényszék gyors egymásutánban ítélte el hamis tanúzás, sikkasztás és család bűntetteiért dr. Formágyi Győzöt, akire a börtön csak jó hatással lehetett, mert iszákos természete miatt már annyira súlyedt volt, hogy lakása sem volt. Az elzüllött orvosra kiszabott különböző szabadságvesztés büntetések már mind jogerőre emelkedtek s most a büntetőtörvényszék ma ezen bűntetteket összesítve, dr. Formágyi Győzöt 3 évi és 6 havi fegyházbüntetés el sújtotta. Ez a büntetés 1902. évi február hó 7. napjától kezdődik ugyan, de ezen időig a bíróság az elszenvedett vizsgálati fogásból 10 hónapot kitöltöttnek vett.

Pitreich nyilatkozata.

Bécs, jan. 15.

Az osztrák delegáció költségvetési bizottsága ma délelőtti ülést tartott. Az ülés kiemelkedő momentum volt Pitreich közös hadügyminiszter beszéde, melyben Tisza beszédére válaszolt és a következő nyilatkozatot tette:

Mielőtt áttérnék a sok, újból felmerült kérdésre való válaszolásra, szabadon visszatérnem exozémra, első sorban azért, mert Magyarországnak nekem oly dolgokat imputáltak, amelyeket el nem hallgathatok. Ugyan már a magyar miniszterelnök ur, ki intenciómat ismeri, ez ügyet a képviselőházban helyes világításba helyezte és különösen kiemelte, hogy a kadseregbe vonatkozó akut kérdéseket csakis katonai szempontból világítottam meg és bizonyára távol lekszik tőlem Magyarország közösi helyzetének és a magyar állampolványok bármely módon befolyásolni akarása. A magyar mi-

niszterelnök ur eme nyilatkozatai dacára szabadjon a félreértések lehető elkerülése végett, melyek jóideje jelentékeny szerepet játszanak, itt a bizottság előtt álláspontomat ismételtén körülírom, hogy ezúton ismét köztudomásra jusson. Magától értetődő, hogy a hadügyminiszterre nézve csak a jogérvényes kiegészítési törvények lehetnek mértékadók. Hisz céljuk és határozataik világosan le vannak téve az 1867. XII. törvénycikkben. (A hadügyminiszter olvassa a törvény szövegét.) Majd beszédét a következőképpen folytatja: Ezekből tisztára kiviláglik az az álláspont, melyet a közös hadügyminiszternek el kell foglalnia. Tisztelnie kell és meg kell őriznie egyrészt Magyarországnak és mellékországnak állami és benső adminisztratív önállóságát, másfelől a monarchia biztonságának és tovább való fennállásának életfeltételeit. Lehetséges, hogy exozém egyik vagy másik kifejezésének különböző nyelveken különböző értelem adható. Ezt azonban méltányosan nem lehet okul venni arra nézve, hogy szándékaimat gyanúsítsák és ezzel együtt beszédem egyes helyeit az összefüggésből kiragadják és vádakat kovácsoljanak.

Budapest, január 15.

A képviselőház legközelebb holnap délelőtti 10 órakor tart ülést, melyen a Teleki Sándor gróf lemondása folytán megüresedett jegyzői állást s több megüresedett bizottsági tagságok töltenek be választás útján. Napirendre van tűzve még az ujoncmegajánlási javaslat.

A tisztviselők pótléka a főrendiházban. Az állami tisztviselők pótlékára vonatkozó törvényjavaslatot a képviselőház elnöksége átküldötte a főrendiház elnökségének s a főrendiházban azonnal intézkedtek, hogy a törvényjavaslat mielőbb plenáris tárgyalás alá vétethessék. A főrendiház pénzügyi bizottsága már ma délben összeült, hogy a törvényjavaslatot tárgyalás alá vegye. Ezen az ülésen tárgyalják a főrendiház számadásait és a főrendiház tisztviselőinek adandó fizetési pótlék kérdését is. A képviselőházi tisztviselők a pótlékot még a múlt év utolsó napjaiban megkapták, a főrendiházban azonban a dolog csak most fog elintéztet nyerni. A plenáris ülés, amely az államtisztviselők fizetéspótlékára vonatkozó törvényjavaslatot tárgyalja, a jövő hét elején lesz; az ülés napja még nincs megállapítva.

A király személye körüli miniszter. A bécsi Allgemeine Correspondenz közli: Beavatott helyen biztosra veszik, hogy gróf Khuen-Héderváry volt miniszterelnököt február vége felé kinevezik ő felsége személye körüli miniszterré. Gróf Khuen-Héderváry e hó 20-ikán üdülés végett Egyiptomba utazik s a jövő hónap vége felé tér vissza. A volt miniszterelnök az uralkodónak egyenes kívánságára fogadja el a miniszterséget.

A tapolcai választás. A Magyar Távirati Iroda tapolcai tudósítója fentartja az a híret, hogy Pék János képviselőjelölt amellet, hogy Ugron-pártinak vallja magát, szociálista izü beszédeket tart. Ugy Pék János, mint kísérfője, Békefi, szociálistikus beszédekkel izgatják a népet. Egy későbbi távirat jelenti: Békefit a dombovári járás főszolgabírája szociálistikus izgatások miatt tíz napi elzárásra ítélte. Békefi a büntetés elől megszökött, mire a főszolgabíró-

ság elrendelte köröztetését és ennek folytán *ma a csendőrség elfogta és a Tapolcán elkövezték izgatásuk miatt is fogságba helyezték.*

Az „önérzetes“ magyarok.

Budapest, január 15.

Lakájnak lenni lehet jó és hasznos dolog, de a lakájság sohasem tartozott azon állások közé, amelyekről az emberek csak némi tisztelettel is szoktak megemlékezni. Hitvány és megvetett mesterségnek tartották emberemlékezet óta. És ez nem is lehetett másképp, mert hát tulajdonképpen mi is az a lakáj? Körülbelül azt a szerepet tölti be a nagyuraknál, amit a kutya a szegény embernél. Körülbelül csak, ismételjük, mert míg a kutya vesz bátorságot legalább arra, hogyha gazdája oldalba rugja, morogjon, addig a lakájnak szó nélkül kell eltűnni ura szeszélyeit. De éppen, mint a kutya, úgy lesi gazdája minden szempillantását s egész életét arra fordítja, hogy kiszimatolja annak jó és rossz kedvét, hogy azután ahhoz alkalmazza magát. Ezért aztán, mint a kutyanak, hol jó, hol rossz bánásmód jut osztályrészéül. Egyszer csontot kap, másszor húst, egyszer ajándékot, másszor pofont. Hát bizony az ilyen állásra nevelődni kell, mert a természet eredetileg minden emberbe bizonyos fokú önérzetet olt, ennek pedig a lakájból pusztulnia kell, mert különben nem lesz, nem lehet lakáj.

És éppen, mert a magyar emberből soha sem lehetett kiölni teljesen az önérzetet, sohasem volt jó és kedves lakáj. Annál inkább az osztrák. De el is vette mindegyik a maga jutalmát. A hüszke és önérzetes magyart azóta, mióta a végzet a Habsburgokat ültette a nyakunkba, mindig üldözték, míg a szolgálékü osztrákot örökösen dédelgették. Mert nem a férfias hűség kellett az uralkodóháznak, hanem a szolgálai megalázkodás. Erre pedig a magyar nem, vagy csak ritkán volt kapható.

Csodálatos azonban, hogy az újabb korban szörnyen megpuhult a magyar gerince. Mind többen és többen akadnak olyanok, mint aminő az Ezopus kutya volt, hogy inkább viselik nyakukon a láncot a koncert, sem hogy esetleg kopoljanak, de szabadok legyenek, mint ugyancsak az Ezopus farkasa. A nyakas magyar szívesen beáll udvari lakájnak, csak hogy fényhez, hatalomhoz jusson. Egyik ijesztő példája ennek a lakájtermészetnek gróf Tisza István, a miniszterelnök. Erről az emberről sokan azt hitték újabb, hogy férfi és magyar és ime mai beszéde után kisült, hogy alázatos szolgálója a császárnak és Pitreich hadügyminiszter urnak. A Körberrel való viaskodásában önérzetet mutatott, hősként szerepelt, de nem azért, mert önérzete és hazája iránti kötelessége így parancsolta, hanem mert ura megengedte neki. Jól szemügyre véve a dolgot, most úgy tűnik fel ez az egész Körber-Tisza béka-egér harc, mint mikor a gulyás egymásra uszítja kutyáit, mikor aztán már nagyon is kezdenek marakodni, rájuk küldi bojtárját, hogy ugrassza szét őket ostorával. Az meg is teszi, de mert az egyikre haragszik, mindig annak a nyaka közé csördít. Az ebek szét is válnak és mi történik? Nem a kimélt, hanem az elvert eb somfordál oda a bojtárhoz, ugrádoz körülötte, nyalja a kezét, azért, hogy ne bántsa tovább, míg a másik egyszerűen félre áll, tudván, hogy úgy sem leszén bántódása.

Jön Pitreich, elveri Tiszát és Tisza ahelyett, hogy szikrázó foggal, mint a sebzett farkas, megrohanná, megdicséri, bókol neki, bár meghazudtolja mindazt, amit Tisza a nemzeti viv-

mányok dolgában uton-utszélen hirdetett. E mellett keresztül gázol törvényeinken, fittyet hány közjogunknak. És mindezt miért? Hogy megtarthassa a hatalmat. És pártja, a hirhedt szabadelvű párt, ahelyett, hogy lángba borulna arca a szegénytől, még éljennel kíséri vezérét a rettenetes megalázkodásra Pitreich ur előtt. De hát az ilyesmire szokva vagyunk attól a szolgálcsapattól, de vajjon hol marad a haza és függetlenség szent nevéből elősködő Kossuth-párt? Elvesztette a hangját, hallgat, pedig ugyancsak öblös torkokkal rendelkezik. Hanem az a paktum, az a paktum, no meg a mandátum! Undo-ritó látvány.

Am garázdálkodják tovább Pitreich ur és a szoldateszka, most van módja benne. Alakújak engedelmesek, féltik a koncot. Csakhogy ne feledjék el, hogy Magyarországon még önérzetes férfiak is teremnek s ha egyszer azok találják kezükbe venni a kormány rudját, úgy szét találják verni azt a szolgálhadat, hogy hirmondó sem marad belőlük. És bizony-bizony szükségük lenne még azokra a szegény bakákra a hadügyminiszter urnak, akiket most oly könnyedén tömlőre vettet, amiért keserűségüknek hangosabban adtak kifejezést, mint azt a mindenek felett való reglement megengedi, ha a sors úgy hozza magával, hogy legény kell a gátra. Mert azoknak a szerencsétleneknek hatalmas izmai sokkal jobb védői veszedelem adtán trónnak, hazának, mint a szolgálék éljenző üvöltései, bármilyen messzire hallatszassanak is el.

Krónika.

Budapest, január 15.

Pitreich beszéde és Tisza válasza foglalkoztatja még mindig a politikai világot. A higgadtabb politikusok Pitreichot nem tartják Magyarországra elfogultnak, vagy pláne magyarfalónak, sőt igen méltányos embernek és mindenek fölött jó katonának ismerik s éppen ezért sokak előtt meglepő volt, hogy ily tapintatlan kijelentéseket tett. Azt hozzák fel Pitreich mellett, hogy ő most csak taktikázott; majd a reformok gyakorlati végrehajásánál meglátjuk, milyen jó emberünk nekünk. Hát ha csakugyan taktikázott, akkor nekünk rosszul taktikázott, mert olajat öntött a tüzre, aminek csak Ausztria örülhet. Ami azonban ott jó taktika, itt rossz taktika, vagyis egyszerre két gazdának nem lehet szolgálni.

Fennáll tehát nálunk az a helyzet, hogy a két ország kormánya egymást állandóan sakkban tartja. Aki középen áll, az beszélhet ide vagy oda, valahol bizonyosan megtámadják érte. Pitreich ezzel bizonyára előzetesen leszámolt, mikor kijelentéseit tette, most tehát a politikusok Tisza felé fordulnak s őt okozzák langyos visszautasításért. Annyi bizonyos, hogy a miniszterelnök is zsák-utcában volt a hadügyminiszter kijelentéseivel szemben s ezt a zsákutcát éppen a mi különös és szerencsétlen parlamenti viszonyaink határozzák. A miniszterelnök egyrészt — közvetlenül a delegacionális tárgyalások előtt nem akart konfliktusba keveredni a hadügyminiszterrel, kit ő jó katonának, jó indulatu embernek s legfeljebb gyöngö közjogásznak ismer. Ez bizonyára erősen komplikálta volna az amúgy is zavaros politikai helyzetet. Más oldalról tekintve a viszonyokat, volt még egy körülmény, mely a miniszterelnök kijelentéseit erősen befolyásolta s ez az, hogy a miniszterelnöknek lehetetlen volt Pitreich közös hadügyminiszter kijelentéseinek oly értelmezést adnia, mely a helyzetet még jobban kiélesítette volna. S ennek a ténynek már mélyrehatóbb okai vannak. Az obstrukció mostanában — érezve kimerültségét — görcsösen kapaszkodik minden olyan témába, mely életét meghosszabbíthatja s amelylyel némi hatást remélnek gyakorolni a máris igen fáradt közvéleményre. A politikai világ azon tagjai tehát,

kik a békét már szívük mélyéből óhajtják, formális tétlenségre vannak kárhóztatva, mert — ha egynemely esemény ki is hívja kritikájukat — hallgatni kénytelenek vagy még esetleg kisebbíteni is a dolog fontosságát, nehogy az éhes obstrukciónak újabb lakomát legyenek kénytelenek feltálalni.

Ebben találjuk mi Tisza közömbös feleletének némileg mentő megválasztását. A miniszterelnök — bár a Körbernek adott választát mérlegelve, azt hisszük, keménnyebben is meg tudott volna felelni a hadügyminiszternek — kertelni volt kénytelen, nehogy egy nem rosszhiszemű járatlanság reparálása fejében újabb bonyodalmakat idézzen elő.

Igy sül el az obstrukciónak minden fegyvere visszafelé s még az is bekövetkezik — amint máris bekövetkezett — hogy az országon ejtett sérelmet a parlament anarchiája által zaklatott kormánynak nincs mersze kellőleg reparálni. Sőt a mai puskaporos világban még azok a politikailag függetlenebb elemek is kerülnek az újabb sérelmi tételeket, melyek rendes parlamenti viszonyok között semmiesetre se nyuzodnának bele a dolgok illeten elintézésébe. Pedig bizonyos, hogy a szabadelvű pártban is sokan vannak olyanok, akiket, mint bennünket, a Pitreich-ügy elintézése nem elégitett ki.

A Pitreich-ügy foglalkoztatta ma a képviselőházat s felszólalásra készítette Apponyi Albert grótot is, kinek nagyérdékű fejtegetései ezt az áldatlan és politikai munkálkodásunkon újabb koloncként lógó kérdést végérvényesen letárgyalták. Apponyi gróf véleménye igen érdekesen és jellemzően tükrözte vissza a közhangulatot, mely bár teljesen átérzi azt a sérelmet, melyet a hadügyminiszter felfogása okozott, lehetetlennek tartja a mai progresszív viszonyok között az örökös sérelmi politika hangoztatását. Apponyi beszédén — bár benne volt a Pitreich-féle felfogás kemény és tárgyilagos kritikája — egy gondolat vonult végig s ez, hogy *legyen világosság*, lássuk meg először az engedményeket teljes világításban s azután beszéljünk a sérelmekről. Apponyi a maga részéről is kijelentette, hogy ha *akkor* azok az engedmények nem lesznek kielégítőek, ő is a küzdelem híve lesz, de a munkát elobstruálni, ezt helyesnek nem tarthatja. Apponyi gróf fejtegetései még a szabadelvű-párt nagy részére is kedvező hatást tettek s természetesen csak éppen az obstruálóknak nem tetszettek.

Tisza István válaszában többet, mint Apponyi, nem mondott, legfeljebb Pitreich iránt volt elnézőbb, ki az udvariasságot máris honorálta. A hadügyminiszter — az osztrák delegáció mai ülésén — a leglojalisabban nyilatkozott s a differenciákat a két nyelv (az osztrák nyelv és a magyar nyelv) közti különbségekre háritotta, vagyis hogy a *nemzet és nemzetiség* kifejezései osztrák nyelven meg nem különböztethetők.

Ezzel tehát a Pitreich-intermezzo nagyjából el van intézve s a politikai világ most teljes érdeklődéssel s feleségült kritikával várja a magyar delegációk ülését, hol az engedmények legutolsó és visszavonhatatlan formájukban fognak szönyegre kerülni. Úgy lehet s adja Isten, hogy akkor majd Bécsben kezdjék szólni Pitreich urat, ki jelenleg két meredély között balanszozik.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, január 15.

Ma valóságos ostrom alá vették a háznagyit hivatali karzati jegyek miatt, mert már tegnap híre terjedt, hogy a képviselőház mai ülésén gróf Apponyi Albert föl fog szólalni. A nemzeti ideálok e fenkölt szellemű vezére, valahányszor hangoztatja szavát a nemzeti jogok védelmében, mindig esemény, amire legelismertebb jelenség az, hogy ily napon zsufolásig megtelnek a karzatok hallgatóközönséggel. Ma is a szebbnél szebb női arcok, pazar tolettékben lepték el a karzatokat s a nemes grótot feszült figyelemmel hallgatták, hogy veri vissza a közös hadügyminisztert kalandozásaiban a magyar közjog teréről.

A mai ülésről szóló tudósításnak a következő:

A képviselőház ülése.

Elnök: Perczel Dezső.

Jegyzők: Esterházy Kálmán gróf, Szóts Pál és Rátkay László.

Elnök: Az ülést megnyitja, hitelesíteti a tegnapi ülés jegyzőkönyvét. Előterjeszti az irományokat. Következik napirend szerint az

ujjoncmegajánlás.

Bakonyi Samu: Szándéka volt különben is felszólalni a javaslat ellen, de most, hogy a közös hadügyminiszter támadásokat intézett a magyar közjog ellen, amelvetek a miniszterelnök nemcsak hogy vissza nem vert, sőt azonosította magát velök, kettős kötelessége, hogy szót emeljen ez ellen.

Boncolás alá veszi a miniszterelnöknek tegnapi kijelentését, amelyben a hadügyminiszternek a néphadseregbe vonatkozó nyilatkozatát védelmébe vette. A miniszterelnök igen jó pedagógnak bizonyult, mikor a német nyelv szakszavuságának tulajdonította a «nation» kifejezést. De ez tévedés, mert a hadügyminiszter beszédének más részében már a «Nationalität» kifejezést használja, tehát tud ő disztinquirálni, ha akar. De hogy a chlopyi hadparancsban foglalt néptörzs kifejezés ismétlődött meg Pitreich kijelentésében, azt mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a hadügyminiszter nyilatkozatában a német, magyar, cseh és lengyel után az «und so weiter» is következik. Az a kiváló katona, mint aminőknek a hadügyminiszter festette le a miniszterelnök tudhatná, hogy az osztrák-magyar hadsereg két államé s nem a nemzetiségeké. (Zajos taps és helyeslés a baloldalon.) Nem fogadja el a javaslatot.

Gróf Apponyi Albert: Az ujjoncmegajánlási javaslatot, eddigi eljárásához híven, ezuttal is elfogadja. Nem is akart hővebben nyilatkozni, de az osztrák delegációban történtek késztetik őt arra, hogy az ott elhangzott beszédekkel, különösen pedig a hadügyminiszter nyilatkozatával foglalkozzék.

Azt hiszi, hogy azok után, amiket a miniszterelnök itt a Házban közjogi felfogásáról előadott, vagy az osztrákok tévedtek, mikor helyeselték Pitreich nyilatkozatát, vagy a miniszterelnök, aki megnyugvással vette azt.

Rakovszky István: Kossuth is megnyugvással vette.

Rákosi Viktor: Az nem igaz. (Nagy zaj.)

Apponyi Albert gróf: A miniszterelnöknek igazat ad abban, hogy a hadügyminiszter minden szavát nem lehet a politikai és közjogi mélyre helyezni, de viszont ezen eredmény sem lehet határialan, mert nem lehet feltételezni egy oly kiváló intelligenciájú és tehetséges emberről, mint a hadügyminiszter...

Rákosi Viktor: Ez is az első eset.

Apponyi Albert gróf: ... hogy éppen az ellenkezőjét mondta annak, amit mondani akart. Nem lehet szó nélkül hagyni többek között azt a definíciót sem, hogy a hadsereg sem a németeké, sem a magyaroké, sem más nemzeteké, hanem közös hadserege az összes nemzeteknek. Az 1867. évi XII. törvény cikk 11-ik szakasza ezzel szemben világosan elismeri a magyar hadsereg létezését, amely az összes hadsereg kiegészítő része. A hadügyminiszter tehát világosan a törvény ellen beszélt és beszéde csak hüviszatókrözése az illetékes körök azon felfogásának, amely csak olyan hadsereget ismer, amely a két államban élő összes nemzetiségeknek a hadserege. Az osztrákok tehát egy centralisztikus föderalisztikus öszszbirodalom egységes hadseregének fogalmából indulnak ki és mindig csak nagy kinnal sikerül egy oly modus vivendi találni, amely az öszszetűzéseknél elejét veszi. Miután ez a folytonos surlódás nem mai keletű, nem is hibáztatja érte a mostani kormányt, de annyit kér, hogy az egyenetlenségnek ezen forrása egyszer már végre elzárassék.

A hadügyminiszter informátorai tévedésbe ejtették abban is, hogy Deák vagy Andrássy Gyula gróf a német szolgálati nyelv érdekében érveltek volna. Egyik államférfi sem holgatta a tényleges állapotot, annak fenntartásába belenyugodtak ugyan, de nem ismeri egy olyan beszédüket sem, amelyben exasze, vagy egyáltalában foglalkoztak volna a nyelvkérdéssel.

Tehát már a nyelvkérdésbe sem fedl egymást a hadügyminiszternek álláspontja azzal az állásponttal, amelyhez a szabadelvűpárt programjának öszszeállításánál én is hozzájárultam és amely tisztán opportunisztikus és halasztó természetű.

Gróf Tisza István miniszterelnök: Opportunisztikus, de nem halasztó természetű! (Nagy zaj baloldalon.)

Báró Kaas Ivor: Annál rosszabb, akkor lemondó természetű!

Gróf Apponyi Albert: Akkor legalább merem állítani, csak e tekintetben nincs egyértelműség a szabadelvűpárt tagjainak felfogásában. (Ugy van! baloldalon.)

Ivánka Oszkár: Változik az időrel-időre!

Gróf Apponyi Albert: De menjünk tovább. A szabadelvű pártnak programjában előkelő helyet foglal el a magyar honosságú tiszteknek visszalépése a magyar csapatokhoz.

Nézzük most ezzel szemben a hadügyminiszter ur álláspontját (olvassa).

Hát t. képviselőház, auf ein Princip. Hiszen a magyar törvényekben éppen az az elv van kimondva (Ugy van! baloldalon.) Lehet aztán arról szó, hogy ezen elv alól lehet bizonyos kivételeknek helye, ezeket a kivételeket azonban aztán ismét a törvényben kellene megállapítani, ezzel szemben a hadügyminiszter ur három korlátot szab ezen elv megvalósításának. Különösen az egységes konkrét átalakításra nézve megjegyzést kell tennem, amely abban áll, hogy mi ezzel az egységes konkrétál-státussal mindig akkor találkozunk, mikor abból valamely nemzeti követelményünk megtagadására vagy meghatárlására kell következtetést vonni. (Igaz! Ugy van! baloldalon.) de megszűnik ennek hatályossága akkor, mikor abból a nemzetre előny származnék. Igazolni fogom azt, amit mondtam. A tábornoki kar a közös hadsereg és a honvédség között szintén egy egységes konkrétál-státust képez. Mondják még nekem akár a t. miniszterelnök ur, akár a t. honvédelmi miniszter ur, hogy miért történik az, hogy mikor a honvédséghez áthelyezik a jelesebb magyar honosságú tábornokokat, azokra nézve a honvédséghez való áthelyezés a hadosztályparancsnoksággal az ő katonai pályájuk sribadólését jelenti. (Igaz! Ugy van! baloldalon.) és hogy az egyetlen mádi Kovács György kivételével a konkrétál státus egységének nagyobb dícsőségére sohasem történik meg az, hogy egy magyar tábornok, aki a honvédségnél a hadosztályparancsnoki állást a legnagyobb képességgel, lelkiismeretességgel és eredménnyel tölti be, a hadtestparancsnokságig felvinné. Ha van egységes konkrétál státus, akkor annak érvényesülni kell akkor is, amikor abból a magyar nemzetre előny származhatik. (Helyeslés baloldalon.)

Áttérve a katonai oktatás kérdésére, megjegyzi, hogy sem Magyarország jogos igényeinek, sem magának a szabadelvű párt által felállított katonai programmnak eleget nem tettek.

Arról, amit a hadügyminiszter a kadétskolákra nézve mond, nem szólok, mert teljesen igaz, amit a miniszterelnök ur mondott, hogy t. i. azoknak a fejtegetéseknek az értéke a szabadelvű párt programjában foglalt intenciókkal megegyező, vagy meg nem egyező volta csak akkor lesz megbírlható, ha tüzetes felvilágosítást, ha konkrét adatokat fogunk kapni, hogy minő tantárgyak azok és itt előre figyelmeztetem arra, hogy nemcsak a tantárgyakat, de főleg és első sorban a tanórák számát is tekintetbe kell venni. (Helyeslés baloldalon.)

De t. képviselőház, annál meglepőbb volt reám nézve az, mit a közös hadügyminiszter ur a reáliskolákra vonatkozólag mondott.

Azt mondja a közös hadügyminiszter ur, hogy az alreáliskolákban a jelenlegi tantervnek a módosítása csak abban állana, hogy a magyar nyelv intenzívebb művelése vétezik célba. Ez az első két osztályban csak egyes órákban történnék és csak a harmadik és negyedik évfolyamban történnék az, hogy egyes tantárgyak «Einige Gegenstände» magyarul adassanak elő.

Ivánka Oszkár: Van egy kis különbség!

Holló Lajos: Milyen szemfényvesztés ez!

Apponyi Albert gróf: Ha itten, t. képviselőház, nincs hiba a lapok jelentésében, hát akkor a nyilatkozatnak ez a része egyenesen megdöbbentő. (Ugy van! Ugy van! a baloldalon.)

Előre hocsátom, t. képviselőház, hogy a katonai alreáliskolákra nézve tulajdonképpen az a bitem: ceterum censeo delendam esse, különösen, ha azok közös intézetek. Ha ezek, mint közös intézetek léteznek, ezen alreáliskolába olyan gyerekek jönnek be, akik egyenesen a magyar nevelésből mennek oda.

Báró Kaas Ivor: Dehogyan onnan!

Gróf Apponyi Albert: ... hogy ha Magyarországból jönnek...

Báró Kaas Ivor: Igen, de nem onnan hozzák be!

Gróf Apponyi Albert: Ha az a vezérszempont — amint a szabadelvű párt katonai programjának ezen pontján, az volt az egyik vezérszempont — hogy az ezen intézetekbe belépő itiak nyelvi nehézségekkel ne küzdjenek, hát hol van inkább szükség arra, hogy a tantárgyaknak, itt aztán majdan öszszessége magyarul adassék elő, mint éppen az alreáliskoláknak első két osztályában?

Ha itt nem forog tenn hiba a hadügyminiszter ur beszédének reprodukciójában, nem vagyok képes megérteni a szabadelvű párt katonai programjában foglalt intenciókkal azt, hogy a katonai alreáliskolákban a magyar nyelv oktatásával ekként bánjanak el. Ezek után nem csodálkozom azon, hogy azok az osztrák pártok, amelvetek az osztrák delegáció költségvetési bizottságában öszszegyűltek, a legnagyobb lelkesedéssel és elragadtatással szavaz-

tak bizalmat a hadügyminiszternek, (Ugy van! Ugy van! baloldalon.) hogy különösen megnyugtatótnak magát, ámbár mégis még némely aggodalom fenntartásával, egy szintén nagyon tiszteletre méltó, nagyjelentőségű férfi, a volt osztrák igazságügyminiszter (Mozgás baloldalon), akinek közjogi kezdeményezése odáig indult, hogy ő szerinte a hadsereg tagjai polgári életükben lehetnek ugyan nemzet szerint állampolgárok ((Elénk derűtség és mozgás a bal- és szélsőbaloldalon.) öszszes polgári vonatkozásaikban: «in allen Zivilen Beziehungen; dass jedoch in der Armee in allen zuständiges, allen gegebenen militärisches Bürgerrecht existirt.» (Mozgás és élénk derűtség a bal- és szélsőbaloldalon.)

Rákosi Viktor: Kitérni való! Legelőre kell küldeni!

Pap Zoltán: Az osztrákok már egészen megboldultak! (Mozgás a jobboldalon.)

Rákosi Viktor: Ez a döntő körök gondolkozása! Az osztrák császár is így gondolkozik. (Mozgás és zaj a jobboldalon, Elnök csenget.)

Euzáth Ferenc: De nem lehet nyugodni; lesz új választási törvény.

Rákosi Viktor: Az osztrák császár is így gondolkozik! Kedves embere különben az igazságügyminiszter. (Mozgás a jobboldalon. Zaj. Elnök csenget, Halljuk!)

Gróf Apponyi Albert: Mondom, nem csodálkozom annyira azon, hogy azok, (Halljuk! Halljuk!) akik ilyen felfogásokból kiindulva abból a minálunk reményként derengő új naphól, hogy Magyarország nemzeti és közjogi igényei nagyobb mértékű kielégítést fognak találni a hadsereg intézményeiben, csak aggodalmakat merítettek, hogy azok ezen aggodalmaikban magukat megnyugtatta érezhetik. De én azt találok, hogy ebben a megnyugvásban nem öszszothatunk mi.

A legegésőbb érdeke az országnak az, hogy ezek a kérdések dülöre hozassanak, hogy ezekben a kérdésekben ne egyes, többé-kevésbbé szerencsésen formulázott, a milieu hangulatához alkalmazott, többé-kevésbbé illetékes nyilatkozatokból nyerjünk felvilágosítást, hanem hogy lássuk a tényeket. (Elénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon. Mozgás. Elnök csenget.)

Felhívást intéz egyfelől a kormányhoz, hogy azt a homályt, amely sürűbben nehezíti a katonai reformok időjére ma, mint előbb, mellybb oszlassa el, annak a programnak teljes erélyvel, a maga eredeti szellemében való keresztülvitele által, amelynek keresztülvételére vállalkozott. Másfelől felhívást intéz a szélső baloldalon is, hogy ne állja útját annak (Elénk helyeslés. Ugy van! Ugy van! jobboldalon és a szélsőbaloldalon. Nagy zaj baloldalon, Elnök csenget.) hogy a nemzetre nézve szükséges viláosság legyen, hanem tegyék lehetővé azt, hogy tények alapján bírálatot mondhassanak afelett. (Elénk helyeslés. Ugy van! Ugy van! jobboldalon. Nagy zaj baloldalon.)

Holló Lajos: Ilyen harcot nem lehet előlöl kezdeni! (Általános nagy zaj. Elnök ismételtelen csenget.)

Báró Kaas Ivor: Tényeket! Tényeket!

Gróf Apponyi Albert: ... tegyék lehetővé, hogy minél előbb abba a helyzetbe jussunk, hogy tények alapján mondhassunk bírálatot afelett, hogy vajjon a kormány tud-e, akar-e annak, amire vállalkozott, teljes erélyvel érvényt szerezni. (Mozgás és zaj baloldalon.)

Báró Kaas Ivor: Hallottuk már tegnap!

Gróf Apponyi Albert: Ha az a nemzeti felbuzdulás, amelynek a Ház ezen oldala által (a baloldalon mutat) folytatott küzdelem az eredménye, ha az felbuzdulás komoly, erőteljes, olyan, amely ehhez a küzdelemhez méltó, hát akkor ebben meg fogjuk találni arra az esetre, ha a kormány feladata magaslatán nem áll, az erőt arra, hogy normális alkotmányos küzdelemmel utját álljuk mind ennek és akkor engem a küzdők első sorában fognak találni. (Elénk éljenzés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Rosenberg Gyula: Helyeselni és obstruálni nem lehet!

Rakovszky István: Azt az új báróktól tanuljuk majd meg! (Egy hang a jobboldalon: Es a régi kamarástól! Zaj.)

Gróf Apponyi Albert: De, hogy ide elüthassunk, arra az első lépés a parlamentti állapotok helyreállítása. (Elénk helyeslés a jobb- és szélsőbaloldalon.) Lehetővé tétel alkotmánytörvényeinknek, jelesen választási törvényeink ama reformjának is, amely biztosítékot nyuit a nemzetnek arra, hogy akarata a választásokon teljesen érvényesüljön. (Elénk helyeslés a jobboldalon és a szélsőbaloldalon.) Mindenekelőtt fiat lux és azt tartom, hogy az ország érdeke ellen vét mindenki, aki a viláosság bekövetkezésének idejét eltolja, meggátolja. A törvényjavaslatot elfogadom. (Hosszantartó élénk helyeslés, taps jobboldalon és a szélsőbaloldalon.)

Elnök: Az ülést öt percre felfüggeszti.

Gróf Tisza István miniszterelnök: Apponyi beszédének záró passzusához egész melegséggel csatlakozik. (Zajongás a baloldalon.) Sívároga várja már, hogy a tettek mezejére lépjen. Ha módot és időt adnak arra, hogy a delegáció tárgyalhasson s abból kiteljesítőleg megvalósíthassák azokat a nemzeti engedményeket, amelyekre a kormány ígéretet tett, akkor szívesen veszi az ostromló kritikát. Helyes Apponyi azon kijelentése, hogy az osztrák közjogi személyek a mi közjogunkról való véleménye irrelevant. Egy pár rövid kijelentést akar még tenni Pitreich beszédére. Hogy ő is megnyugvást talált Pitreich beszédéből, erre nézve ismételteti azt, amit tegnap mondott. Pitreich nem közjogi kérdésekről beszélt. (Nevetés balról.) Hiszi, hogy minden komoly faktor Ausztriában nem akarja azt, hogy mi a mi közjogunkat az osztrákokra októáljuk s viszont ők az osztrák közjogot mi ránk októálják. (Zaj balról.) Pitreich kizárt minden közjogi fejtegetést, tisztán az 1867: XII. t.-c. alapján katonai célszerűség és szakszerűség alapján beszélt. Tehát Apponyi téved, mikor más alapon fogja fel Pitreich beszédét. Pitreichnek esze ágában sem volt a hadsereg jogi természetét definiálni. Apponyi különbséget lát a magyar vezényleti nyelvre nézve Pitreich beszéde és a szabadelvű párt programja között. Ezt a nézetet nem osztja. Mert a kettő egy. A hadügyminiszter katonai szempontból, a szabadelvű párt pedig politikai szempontból magyarázta a vezénnyelvet, tehát csak ez a különbség. Apponyi beszédének többi részlete most nem terjeszkedik ki.

Ivánka Oszkár: Majd a választások után, (Zaj jobbról.)

Tisza István: Ugy látszik, a képviselő ur választási röcszmében szenved. (Tetszés jobbról.) Csudálja, hogy amikor egy Apponyinak ad a miniszterelnök választ, ily magas színvonalon álló közbeszólás történik. (Tetszés jobbról, zaj balról.) Engedje meg a ház, hogy felolvashasson Pitreichnek egy órával ezelőtt mondott beszédéből egy passzust.

Kaas Ivor báró: Kölesönös biztosító szövetkezet Tisza és Pitreich közt. (Zaj.)

Tisza István: Különben Pitreich ma tartott beszédjének egész tenoria az, hogy Magyarország törvényes állapotát és az ország jogait respektálja. (Olvasa Pitreich beszédét.) A hadügyminiszter kijelenti, hogy távol áll tőle, hogy Magyarország jogállását s állami nyelvét érinteni, vagy korlátozni akarta volna. Ivánkának arra a közbeszólására, hogy neki muszáj Pitreichet védeni, kijelenti, hogy csak egy muszájt ismer, még pedig ami az ország érdekeit parancsolja védeni. (Zajos helyeslés jobbról.)

Darányi Ferenc: (Felkiáltások: Holnap! Szavazunk!) Elnök csönget s már meg akarja engedni, hogy Darányi holnap beszélhessen, de Tisza felküldi az elnökhöz Feilitzschot s így Darányinak ma kellett beszédét elmondani. (Sintén Pitreich beszédét bírálja s minden tekintetben magáévá teszi Apponyi fejtegetéseit.)

Elnök azután szavazás alá bocsátja Tisza indítványát, hogy a ház holnapról kezdve délután 3 óráig tartson ülést. A ház az indítványt elfogadta. Bemutatta az újonnan megválasztott képviselőnek, gróf Károlyi Györgynek a megbízó levelét, Megállapítja a holnap ülés napirendjét s az ülés 2 órakor végződik.

TÁVIRATOK.

A török reformok.

Konstantinápoly, január 15. Sem a porta, sem a nagykövetségek nem kaptak megerősítést ama szerajevói hírt illetőleg, hogy 4000 albán elzárta volna a Skutariból Prizrendbe vezető utat, hogy ellenszegüljön a hatalmak reformköveteléseinek.

Konstantinápoly, január 14. A csendőrfőparancsnok orosz, francia és angol segédei szombaton érkeznek ide. A többiek is nemsokára megjönnek. De Georgis hadosztály-tábornok szerződésének aláírását minnek Rómában kellett volna megtörténnie, ezideig elhalasztották, aminek oka a porta. Az aláírás valószínűleg a napok folyamán megtörténik.

Magyarság t. olvasóihoz!

A MAGYARSÁG tisztelt olvasóinak tudomására hozzuk, hogy a MAGYARSÁG éjjeli eseményeket is tartalmazó reg-

geli kiadása Budapesten az utcai lapárusítóknál kapható.

Ezt a kiadást csakis utcai lapárusítók útján bocsátjuk igen t. olvasóközönségünk rendelkezésére.

A MAGYARSÁG reggeli kiadása 8 söt néha 12 oldal terjedelemben fog megjelenni és egyes száma 2 fillér lesz.

Tisztelt előfizetőinknek mindig úgy mint eddig, az esti kiadást kézbesítjük és budapesti előfizetőink este, vidékiek pedig korán reggel kapják kézhez a MAGYARSÁG-ot.

Tözsdekben csakis a MAGYARSÁG helyi esti kiadása lesz kapható.

Aki a Magyarságra helyben egy hónapra 1 koronával, vidékről pedig 1.20 koronával előfizet, a lapot az eddigi, 8-12, söt 16 oldal terjedelemben kapja és azonkívül vasárnaponként a MAGYARSÁG rendes heti szépirodalmi mellékletét, a MAGYAR CSALÁDOT, előfizetőink ezen kedves vendégét és minden előfizetőnk az év végén kap, a magyar könyvpiacra nagy föltűnést keltő irodalmi ALBUMOT, mely gazdag társadalmi és szépirodalmi tartalmánál fogva páratlanul álló kincstára az ez évi szellemi termékeknek.

Oly kedvezményeket egy lap sem nyújt előfizetőinek, mint a MAGYARSÁG.

A MAGYARSÁG minden előfizetőjének jogában áll havonta 10-szer egy 10 szóból álló apróhirdetést teljesen díjmentesen közzétenni.

Az URAMBÁTYÁM című egyedüli magyar társadalmi élclapot a MAGYARSÁG előfizetői 16 korona helyett 12 kor. kedvezményes évi előfizetési árban kapják.

A BUDAPESTI BAZÁR című magas irodalmi színvonalu, kitünő

magyar divatlapot pedig 1.30 korona negyedévi kedvezményes előfizetési árért kapják a MAGYARSÁG előfizetői 1.50 korona helyett.

Tisztelettel

a MAGYARSÁG

szerkesztősége és kiadóhivatala.

NAPIHIREK.

Budapest, január 15.

— (A svéd királyi pár Abbáziában.) Abbáziában erősen készülődnek a svéd királyi pár fogadtatására, akik február hónapban érkeznek oda. A királyné valószínű már február közepén érkezik Abbáziába, míg a király csak február végén indul el hazulról. A királyi pár május végéig marad Abbáziában. A királyi pár kíséretében 25-30 személy lesz. A királyi pár a «Villa Jeanette»-ben fog lakni.

— (Spencer Herbert végrendelete.) Egy angol újság szerint Spencer Herbert végrendeletében azt rendeli, hogy hagyatékát a Leiró szociológia című nagy művének folytatására fordítsák, amelyet pénzhány miatt eddig nem tudtak befejezni: szerkesztőtől Tedder Henryt, az Athenaeum-klub titkárát ajánlja. Duncan Dávidot megbizta önéletrajzának befejezésével, végül utasításokat ad bolttestének elégetésére és eltemetésére. Megmondja, hogy temetésén semmiféle vallásos szertartást ne végezzenek s hogy hamvai főlé csak halála után két hónappal emeljenek sír-emléket.

— (Magyar fiu — amerikai tábornok.) Mittermayer Gyula, szombathelyi születésű magyar fiatal ember ugyancsak szép pályát futott meg az újvilágban. Ifju korában a saját kereskedelmi, majd haditengerészetünkönél szolgált. Volt matróz, hajószakács, mázsáló, raktáros és hajóügynök. Az Adria hajójáratával megfordult a nagy világ vizein. Az amerikai viszonyokkal megismerkedve, a kalandvágyó fiatal tengerész kilépett az Adria szolgálatából és Venezuelai köztársaság haditengerészetéhez vonult át, ahol rövidesen kapitány lett és parancsnoka a «Santa Trinidad» nevű hadihajónak. Később szárazföldi katonai szolgálatot tett. Az ő csapatai fogták el az Orivoco folyamvidékén Gomez Manuel felkelő tábornokot. A Columbia és Panama közt folyó hadjáratban Mittermayer is részt vesz, mint egy 1200 emberből álló dandár parancsnoka. Reméljük, hogy a szombathelyi fiu épp bórral és babérral tér vissza legújabb hadjáratából.

— (Tizezer munkás bérharca.) Megírtuk, hogy a iekaterinoszlavi gyártelepen 10,000 munkás mondta ki a sztrájkot. A rend fenntartására két zászló-alj gyalogságot vezényeltek ki. Mint Pétervárról jelentik, tegnap a munkások és katonák között heves összecsapásra került a sor. A munkások kövel dobálták a katonákat, az izgatásban a vezető szerepet az asszonyok játszották. A katonák többször a tömeg közé lőttek. Ötven ember meghalt, többen pedig súlyosan megsérültek.

— (Az országgyűlési szabadelvű párt) ma este fél 8 órakor értekezletet tartott, amelyen a Teleky Sándor gróf lemondásával megüresedett jegyzői állás és a bizottságokban megüresedett tagsági helyek betöltése iránt tett intézkedést. A jelölések a következőképp történtek: jegyzői állásra jelöltetett Daróczy Aladár. Az I. bíráló-bizottságba: Molecz Dániel a földmivelésügyi bizottságba Bauer Antal, Ivánka Oszkár és nemeskéri Kiss Miklós. A gazdasági bizottságba: Konkoly-Thege Károly és Oberth Károly. Az igazságügyi bizottságba Günther Antal, Morzsányi Károly és Schmidt Károly. A kérvényi bizottságba Borbély György, Kelemen Béla, Kubinyi Géza és Szentiványi Árpád. A közigazgatási bizottságba Batthyány Tivadar gróf. A közigazgatási bizottságba Hammersberg László és báró Vojnich Ist-

ván. A közlekedési bizottságba Holzer János, Vásárhelyi László és Wickenburg Márk gróf, a közoktatásügyi bizottságba Láng Lajos és Sággy Gyula, a munkásügyi bizottságba Rónay Ernő, a naplóíró bizottságba Nemess Zsigmond és Szombathy György, a pénzügyi bizottságba Láng Lajos, a véderő bizottságba Apponyi Gyula gróf és Bethlen Balázs gróf, a vízügyi bizottságba Baghy Béla és Fischer Sándor.

— (Eremits gyilkosa szimulál.) Nagy-Kikindáról táviratozzák: Eremits egyik gyilkosán ma az örültség jelei mutatkoztak. Az orvosok ezt tetetésnek vélik. Az ügyészség bujtogatók után kutat.

— (Ongyilkos uradalmi intéző.) Igléről táviratozzák: Lahner Károly, aki néhány évvel ezelőtt mint uradalmi intéző előkelő társadalmi állást foglalt el, utóbbi időben iszákossá lett és ma agyonlőtte magát.

— (Az olmtüzi érsek ügye.) Az olmtüzi érsek értesítést kapott a szentszéktől, hogy mivel a kölni érsek nem térhet haza egyhamar, válasszon az érsekség ügyeinek intézésére gondnokot.

— (Az öngyilkos joghallgató utolsó levele.) Mint *érsékujvári* tudósítónk jelenti, *Misik* Kálmán joghallgató, aki az *érsékujvári* vasuti állomáson agyonlőtte magát, halála előtt a következő megható levelet intézte *Barak* Imre *érsékujvári* gimnáziumi tanárhoz:

Tekintetes *Barak* Imre tanár urnak Helyben. Bocssáson meg, hogy ily terhes dolog teljesítésére kérem, de nem ismerék senkit, kit jobb akarómnak tartanék, mint szeretett tanár urat s tudva azt, hogy mindig jó szívvel viseltetett irántunk, de meg anyámékra is jobb, mintha idegentől tudják meg, ez hírt rá, hogy felkérjem, hogy szegény, jó anyámmal közölje a rémitő hírt. Tettem oka amerikai párbaj. A történet rövid. Föltételesség állítólagos sikereim miatt, összezördülés. Ellenfelem a kis lányt jelenlétemben megsértette és bár nem szerettem, sőt még most sem szeretem, kénytelen voltam pofozni fíni. Alkalmoszerű volt mindkettőnk ittas állapota és ha nem akartam gyávanak feltűnni, felszólítása elől nem térhettem ki. A közvetlen ok, hogy ő a csokrából nem kapott, én pedig, bár nem vágyódtam, igen. Ezt nem tudta elviselni és mint a mellékelt levélből látszik 1902. január 2-án, tehát két éve, hogy felfofoztam. Mai tettem sok mindent megmagyaráz. Kérészem, legyen szives még ma kimenni, szeretett anyámékat a végzetes csapásra előkészíteni. Tegnap otthon voltam, mert anélkül, hogy fölük elbucsztam volna, nem tudtam volna meghalni. Szegény jó anyámék! Még tegnap mennyi mindent reméltek, amely csak arra szolgált, hogy valamit észre ne vegyenek és bár most úgyis tudni fogják, hogy hiú reménykedés volt, kérje ki nevemben bocsánatukat. Már most egy hónapja, hogy otthon voltam, meg akartam tenni, de nem volt rá lelkem. Most itt a végső határ. Végkivánságom, legyen szerény temetésem. Siromnál a cigány húzza el: Édes anyám is volt nekem és ha kimegyek a temető árkába, azután Szomorú fű hervadt lombja és Beteg vagyok kezdetű nótáimat. Tegyük kezembe a nálam levő papírszalagot, szegfűt és szárított ibolyát. Egy közönséges levélkoszorúra, amelyben tizenhárom őszi fehér rózsát legyen, tegyenek sőtét vörös szalagot e felírással: Ne boruljon más a koporsómra, csak egy csokor őszi fehér rózsát. Pesten nem hagytam semmit, csak atyai örökségemmel fedezhető adósságot és mélységes bánatot. Ne kutasák pesti életet mikéntjét. Szeressék ezután is szerencsétlen enyéimet. Ne boncoljanak fel. Irántam való eddigi jóindulatukért és mostani kérészem tel-esítéséért köszönetet mondok, minden jót kívánok. Kedves Teri néni kezét csókolom, üdvözli boldogtalan rokona *Kálmán*.

— (Ismét katasztrófa egy fővárosi gyárban.) Ma reggel ismét veszedelmes katasztrófa történt, szintén a Külső Soroksári-uton, az 52-ik szám alatt levő Heidelberg-féle vegyészeti gyárban, amely dr. *Heidelberg* Tivadár tulajdona. Ugyanabban a helységben történt a robbanás, ahol két esztendővel ezelőtt már nagyobb tűz pusztított: a benzol-destilláló helyiségben. A robbanás reggel 6 órakor támadt tulhevítés következtében. A benzol-gázok meggyulladtak, a mennyezet átégett s a tűz belekapott az első emeleten levő láda-raktárba. A tűz rendkívül veszedelmes volt, mert a destilláló helyiség körül robbanó anyagokkal telt kazánok és tartályok voltak elhelyezve-

A tűzország nagy készültséggel vonult ki. Elsőnek érkezett meg a IX. ker. és központi tűzország, nyomban utána a VIII. ker., VII. ker. és önkéntes tűzországok. Janicsok felügyelő és Blaschnek segédtsízt vezetésével. A tűzországok reggel kilenc óráig elfojtották a veszedelmet. Emberéletben szerencsére kár nem esett, mert a robbanás idejében a munkások zöme nem volt még a gyártelepen. Azok is, akik ott voltak, másfelől és szétszórtan foglalatoskodtak a vegyészeti gyárban úgy, hogy a robbanás épp úgy nem tett kárt az emberekben most, mint ahogy megkímélte ugyancsak ebben a gyárban az emberéletet egy hasonló természetű robbanás, amely a múlt esztendőben a husvéti ünnepek alatt történt, a munkások ebéd idejében. A kár körülbelül harmincezer koronára tehető, mert az elégett drága benzinyagon kívül a felrobbant tartályépítmény is teljesen megsemmisült.

— (A talpasi forrongás.) Aradi tudósítónk jelenti: A talpasi anarchikus állapotok miatt a megye részéről megindult hivatalos vizsgálatot *Csukay* Gyula, a kisjenői járás főszolgabírája s *Édes* Elemér szolgabíró vezetik. Tegnap kezdték meg a helyszínen a kihallgatásokat. A helyzet megvilágítva természetesen csak napok múlva lesz, vagy még akkor sem. Annyi kiszivárgott, hogy az elégületlenek főképp a községi számadások lanyha ellenőrzését kifogásolják az előjárásról részéről s azokba követeltek bepillantást. A jegyző azonban ezt megtagadta. A párbékkérdés is felette komplikálta a helyzetet, amelyet kiméltlenül hajtottak be minden alkalommal — közigazgatási uton. Emellett a fehér-körösi ármentesítő társulat ró hatalmas terheket a községre, amelynek szociálista népe mindezt a jegyző rovására írja. Sok más dolgot kell még persze itt tisztázni s most egyelőre csak arra szorítkozhat a hatóság, hogy a kedélyek, a hangulat teljes megnyugvását lássa s azután lát hozzá vaskézzel a szanálásba.

— (Vak tűzilárma egy színházban.) Csak most érkezik hír egy nagy pánikról, amely a múlt héten történt a *revali* városi színházban és könnyen végzetessé válhatott volna. A múlt pénteken a *revali* színházban zsufolt nézőtér előtt került színre egy orosz operett. Előadás közben, éppen legördült a függöny, amikor tűzoltókocsik robtak el a színház előtt trombitálva. A közönség megrémült s a kijáráskor fél menekült. Irtóztató pánik támadt különösen a zsufoltság megelt karzaton. A menekülők egymást taposták le és segélykiáltások töltötték be a nézőteret. Ebben a kétségbeesítő kavardásban egy néző a földszintről lekiáltott a zenekarba, hogy játszsanak egy indulót. Ez használt. A vig induló megnyugtatta a karzat közönségét s amikor nyomban azután felhúzták a függönyt, hogy folytassák az előadást, sietőt mindenki elfoglalni a helyét. De az operettet nem lehetett befejezni, mert a karzaton temérdek sokan megsebesültek a nagy tolongásban és azoknak elszállítására hosszú időt vett igénybe.

— (Katonaság Bavanistén.) Több ízben adunk már hírt a délvidéki elfajult szociálistamozgalmakról, melyek egyes községek rendjét valószálgal fenekesítől felforgatták. A határszéli *Bavaniste* községben a legmegdöbbenőbbek az állapotok. Ugyannyira, hogy — mint *pancsovai* tudósítónk jelenti — a valószálgos anarchisztikus jellegű mozgalmak megfékezésére tegnap *Pancsovár* két század gyalogság vezényeltetett ki *Bavanisténre*. A katonaság ugyancsak lelohasztotta a békétlenkedők harcias kedvét, akik még a minap fenyegetődtek a hatóságok elkergetésével és a szerbiai királygyilkosság tanulságainak alkalmazásával. A katonaság *jélevig marad Bavanistén* és ellátási költségei a község pénztárát fogják terhelni.

— (Aki hatszor ment férjhez.) Ez magában véve nem tartozik a legrikkább jelenségek közé, de az már nem mindennapi eset, hogy valaki minden

egy új vőlegényét más-más nemzetből válassza ki. Az érdekes nő Milanóban született, első férje francia volt, egy év múlva férjhez ment egy brisztoli angolhoz. Férje egy vasuti katasztrófánál vesztette életét. A «bánatos» özvegy újból férjhez ment egy amerikaihoz, akivel New-Yorkba költözött. Rövid idő múlva ismét özvegyesre jutott s ekkor egy orosz választott ölete párjával. «Legujabb férje» tífuszba halt el s az «özvegy» most visszatért Odesszából Milanóba, ahol egykori iskolatársához ment nőül. Fél év múlva hirtelen meghalt férje s két évig özvegyi fátolyt hordott az asszony, amikor «utoljára» (?) férjhez ment egy német mérnökhez. Az asszony öt európai nyelven beszél, gyermeke nincs.

— (A kalaposlegények sztrájkja.) Az utcasarokon és hirdető-oszlopokon ma «Nyílt levél» jelent meg a «Közönséghez». A kalaposmunkások, akik immár hat hete sztrájkban állnak, szintén a közönség pártfogását kérik mestereik és a zsaroló közvetítő kereskedők ellenében. A kalaposmesterség — ugymond — nehéz és egészséget romboló mesterség, mert nagy hőségben, egészségtelen kigőzölés és por közepett folyik a munka. Minthogy pedig a kalaposmesterség szezon-mesterség, évad idején a munkaidő határa késő éjjelen túlra is eltolódik. Mindezekre való tekintettel már hat hét előtt béremelést kértek mestereiktől, akik legényeik követelését jogosnak ismerték el, de tenni érdekükben nem tehetek semmit, mivel a kalapkereskedők hallani sem akartak a munka megfelelő drágulásáról s azzal fenyegetődtek, hogy inkább külföldről hozatják a kalapokat. Ennek megakadályozására fordulnak most a legények a nagyközönséghez. *A nagyközönség ne vásároljon külföldi kalapot.* A proletár-sors mély tragikumára rezeg a kiáltványnak ezekben a sorokban: «Ami pedig a mestereknek és kalapkereskedőknek azt a tervet illeti, hogy bennünket kiéhezettnek, nos, erre ne számítsanak. Mi megszoktuk igen sokszor az éhezést, mikor munkában voltunk és munka nélkül is ki fogjuk bírni a nélkülözést hosszabb ideig, még pedig olyan követelésekért, melyeket mestereink is jogosnak ismertek el.»

— (Tizenhétezer forint egy bélyegért.) Londonban tegnap egy 2 pennys kék Mauríus-postabélyeg, melyet 1847-ben adtak ki, árverésben 1450 font sterlingért vásároltak meg. Ez a legnagyobb összeg, amelyet valaha postabélyegért fizettek. A bélyeg híre szerint a walesi herceg megbízásából vették meg. Eddigi tulajdonosa negyven évvel ezelőtt mint iskolásfiú potom árért vásárolta meg.

— (Sikerült!) Egy ismert budapesti orvos előszobájában nemrégiben a következő jelenet játszódott le: Az orvos előszobájánál izgatottan csöngött be valaki. Midőn a szolga átöt nyit, elegánsan öltözött fiatal ember lép be és egy kis csomagot ad át a szolgának azzal az utasítással, hogy nyomban adja át a gazdájának. Míg a szolga a megbízást teljesítette, az idegen ur a váróterembe lépett. Ezalatt a doktor meglepetten nézegette a különös csomagot, melyen egy cédula lógott ezzel a felírással: «Sikerült, vagy nem sikerült?» Az orvos nem értette meg a különös felírást és ezért szolgájának is megmutatta. Miután ketten se tudták megérteni a dolgot, a szolga kiment, hogy megkérdezze az idegent, mit jelent a felírás? A másik pillanatban azonban felült arccal rohant vissza a szolga:

— Valóban sikerült! Az idegen ellínt a nagyszálgos ur drága bundájával!

— (Agyonütött líró.) *Körmendi* tudósítónk írja: *Gollinger* Ferenc horosgödöri bíró és *Schadl* Péter közösen örököltek egy erdőt. A bíró tegnap két napszámmal az erdőbe ment fát vágni és ugyanilyen céllal jött oda *Schadl* Péter is, ugyancsak két napszámmal. A két örökös valamin összeveszett, az összeszólalkozás mind hevesebb lett s egyszer csak *Schadl* fölkapta fejszéét és úgy fejbe vágta vele *Gollingert*, hogy az vértől borítva összeesett. Rögön beszállították a németújvári kórházba, hol másnap sérüléseibe belehalt. A hatóság megindította az eljárást.

— (Hírek a rendőrségről.) Elhagyott gyermek. Tegnapelőtt este a budapesti állami gyermekmenhely (Tüzoltó-utca 7-9.) lépcsőjén egy körülbelül két évesnek látszó leánygyermeket találtak. A gyermek

Törvényesen védett
„Bob-csemege”
a legkellemeőbb használat. Orvosok rendelik.

Kapható a gyógyszerárakban.

Főraktárak: Lux Mihály, Múzeum-körút 7., Dr. Egger Leó, Váci körút 17., Török József, Király-utca és Andrássy-ut, Kartschmaroff A., Népszínházal szemben, Fodor J. Sas-drogueria, Kerepesi-ut, Gara és Roth, József-körút 74., Fodor Márton, VII., Király-utca 41. és Váci-körút 10., Molnar és Moser, Koronaherceg-ut., Neruda Nándor, Kossuth Lajos-utca, Szécs Lajos, Andrássy-ut 78., Reiner és Tarsa, Buda, II., Fő-utca 12.

a menhelyen Bene Julia nevet kapta. — **Eltűntek.** A rendőrségen ma a következő eltűnéseket jelentették be, Kubesch József hódsági születésű harminc éves szigorlóorvos Hódságról, Oroszlán Jób Józsefné született Farkas Anna dunapentelei születésű huszonhat éves, táviratkihordó felesége Úgyvök-utca 7. számú lakásáról, Kompach Antal budapesti születésű huszonegy éves asztalossegéd, Szépvölgy-utca 4744. számú lakásáról és özv. Matisek Károlyné született Hlovacsek Anna pottensteini születésű hetvenhárom éves magánzó Doh-utca 30. számú lakásáról tünt el. — **Lakásfosztások.** Pillitz Ignác déli vasúti tükár Attila-utca 12. számú lakását tolvajkulcsal felnyitották és hatszáz koronát érő holmit elloptak. — **Tolvajkulcsos betörők** jártak Volyánszky Jenő fűszerkereskedő Pálya-utca 5. számú lakásába. Feltörték a Wertheim-zárral ellátott szekrényt, amelyből ezer koronát érő ékszeret loptak el. — **Letartóztatott tolvaj.** Két nappal ezelőtt bocsátották ki a fogházból Teátsovics Jenő huszonegy éves esztergályost. Azóta éhesen és fáradtan kóborolt a fővárosban. Nagy elkeseredésében újból tolvajlásra adta a fejét. A Baross-utca 94. számú ház egyik lakásába belopózott és néhány darab holmit akart ellopní. Azonban észrevették és elfogták.

— **(Női gyászruhák.)** Gyászszertek alkalmával ajánljuk Horváth és Halász női gyászruhakészítő vállalatát Budapest, IV., Váci-utca 26., Zsibáros-utca sarok, hol gyászruhák 4 óra alatt készítenek. Vidéki megrendelésnél sürgőnyileg beküldendő a mellbőség és alhossza.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* **Egyenlőség.** Konstatáljuk, hogy a *Nemzeti Színházban* ma este oly általános sikere volt egy angol darabnak, mint amilyenre a színházban hosszú évek óta nem volt eset. A közönség a felvonások után percekig tapsolt s ez a taps szólt egyaránt a műnek, mint a szereplőknek, kik ezen az estén valóban elsőrendű munkát teljesítettek. A darab, mely így megnyerte a közönség tetszését *Barrie*, angol író *Egyenlőség* című négy felvonásos, melyet a szerző maga fantázia szóval jelölt. Fantázia is ez a darab, burleszk, szinte bohózat szerű dolog, melyen alap gondolata, hogy nincs egyenlőség a földön, végigvonul. Ez az alapeszme azonban inkább csak az alap, melyből a szerző kiindul, a többi: káprázatosan ötletes kergetőzése az eszméből invencióval fejlődő helyzeteknek. Lord Loam házában, az első felvonásban, egy klasszikusan fonák helyzetben látjuk, hogy mily óriási ür választja el a mai Angliában a szolgát az urtól. Mikor a függöny másodszer felgördül, az egész társaságot egy lakatlan szigeten találjuk, hol urrá lesz a többi fölött a régi szolga. Crichton, kit testi ereje s határozott jelleme erre képesít. Idáig kissé sekélyes a mű, innen kezd szélesülni. A helyzet nemsokára megfordítottja lesz a réginek s a szolga korlátlan, gögös urrá válik, míg egy mentésükre érkező hajó égyujának dörrenése egy pillanat alatt visszazökkenti a lelkeket a régi állapotba. S a negyedik felvonásban folytatódik minden ott, ahol elmaradt, a szolga ismét szolga lesz. Néha megrekeszti az embert az igazán operettszerű fejlődés, de végeredményben átlátjuk, hogy a szerző mindent, amit tesz, a legnagyobb céltudatossággal teszi s technikája egyszerűen bámulatos. S ez a technika az, ami a darabban a lelket tartja, mert az alaptétel oly általánosan elismert dolog, hogy aki ennek bizonyítására vállalkozik, az feltétlenül unalmassá válik, ha nem hívja segítségül, mint *Barrie* is tette: a bohózati elemeket. A darab főszerepét *Ptohes* játszotta s konstatálnunk kell, hogy ez a rendkívüli intelligenciájú művész ma este első klasszisu alakítást adott, melynek egyes helyzetei Novelli stílusáig értek fel. Mellette egyformán kell dicsérnünk *Márkus Emiliát, Vízvári Mariskát, Delli Emmát, Poutay Erzsikét, Borost, Rózsahegyit és Horváthot.* Mindnyájan kitűnő alakítást adtak s ami a leglényegesebb, *átértették a szerző intencióit.*

8 oldalas reggeli kiadás minden utcai lapárusitónál 2 fillérért kapható.

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK.

— **A fiumei izgatások.** Fiumében a múlt évben a horvátországi zavargások alkalmával dr. *Kuscher* Nándor vezetése alatt népgyűlés volt, mely helyeselte az izgatásokat s a magyarokat gyalázta. Ezért a *Magyar Tengerpart* keményen megtámadta Kuscher-t, ki a támadásra sajtópörrel felelt. Most Pécsről táviratozzák: A fiumei politikai sajtópörben a tábla ma délelőtt bírte ki az ítéletet, amely szerint a törvényszék *felmentő* ítéletét helybenhagyta. *Balogh* Károly tanácselnök alapos indokolásban konstatálta, hogy *Hegyi* Jenő és *Barabás* Albert, a M. T. szerkesztői joggal tekintették dr. *Kuscher* Nándort a haza és nemzetellenes izgatások értelmi szerzőjének és a cikkek megírása nemcsak joguk, de kötelességük is volt.

— **Az erzsébetfalvai nagykereskedő.** Nyomoruságos kis szatócsboltja volt *Gróf Sámuel*nak Erzsébetfalván, az is a felesége nevében volt. Ennek a kisded szatócsüzletnek *Gróf Sámuel* egy zseniális öltettel a vidéki méreteket messze meghaladó lendületet adott. Kinevezte magát tűzifanyagkereskedőnek s a következő levélpapírokat nyomatta:

Gróf Sámuel tűzifa- és kőszénnagykereskedő Erzsébetfalván.
Telepek: Budapesten, saját ház. Temesvár, Arad, Debrecen és Nagyvárad.
Check- és clearing-forgalom a Pesti Magyar Kereskedelmi Bankban.

Ilyen nagyhangu levélpapíron rendelt meg *Gróf. Gartenberg* és *Schreier* galíciai petróleumgyárosoktól néhány waggon petróleumot, amelyet nyomban *Jungreis* Pál és *Márk* közvetítésével gvári áron alul elvesztegetett. Persze amikor fizetésre került a dolog, kitudódott a turpisság és ekkor a galíciai petróleumgyáros megtette *Gróf* és társai ellen a bünvádi feljelentést. A pestvidéki törvényszék *Gróf Sámuel* csalás miatt félesztendői börtönrre. *Jungreis* Pált bünrészesség miatt négy havi fogságra ítélte. *Jungreis* Márkot ellenben felmentette, mert kitudódott, hogy az a petróleum eredetét nem ismerte. Az ügyesség ez utóbbi felmentése miatt felebbezett. A kir. tábla I. büntetőtanácsa ma foglalkozott az ügygel s az elsőbírósági ítéletet helybenhagyta.

NYILTTÉR. *)

Vérgyógyítás. Hemopatia.

Ezen új, eredeti gyógymód rendkívüli sikerrel lesz alkalmazva *köszvény, asztma, szív-, vese-, gyomor-, bel- és hólyaghántalmeknél, súlyos ideg-, vér- és bőrbajoknál.* Biztos védelem szülhűdés és elmezavar ellen 12 év óta ki lett próbálva és most évente száz meg száz teljes gyógyulással számol be.

E gyógymód megalapítójának és egyedüli képviselőjének

dr. Kovács J.

egyetemi orvostudornak (Hemopatia) rendelő intézete van **Budapest, V., Váci-körút 18. szám alatt.** Rendelés naponta 9—12-ig és 3—6-ig. Díjazott levélre válaszol. Betegeket intézetben kívül is kezel. — Nehéze betegnek lesbi-losabb gyógy módja.

Dadogást és minden beszédhibát sikeresen gyógyít **SOLT LAJOS** tanítványa. Budapest V., *Báthory-utca 20. szám.* Fölvétel 12—1-ig.

* E rovat alatt közölttekért nem vállal felelősséget a Szerk.

KÖZGAZDASÁG.

A *Gazdák Biztosító Szövetkezete* és az *Osztrák Elemi Biztosító* között létrejött megállapodásról a «*Budapesti Levelező*» a következőkről értesül: Az *Elemi* redukáltván üzletkört, ebből csak a gyári üzleteket és a Budapest székesfőváros területére eső biztosításokat tartja fenn, a többi, ugynevezett «*vilvi*» biztosítások lebonyolításával pedig a *Gazdák Biztosító Szövetkezete*l birta meg olvformán, hogy a kiállított kötvényeket lejártukig érvényben tartja és a

vonatkozó díjak beszedését és a felmerülő tűzkároknak az *Elemi Biztosító* kötvényfeltételei alapján álló rendezését a *Gazdák Biztosító Szöv.* vállalta magára. Minthogy tehát az *Elemi Biztosító*tól átvett felek biztosító kötvényfeltételeiknek fenntartásával lépnek át, nem válnak a *Gazdák Biztosító Szövetkezete*nek tagjaivá s így a *szövetkezet alapszabályai*ban gyökerező kölcsönös, egyetemleges felelősség kötelezettsége az *Elemi*től álléptettek nem is terheli, viszont azonban nem is részesülhetnek a *Gazdák Biztosító Szövetkezete*nek azon alapszabályszerű előnyében, hogy a Szövetkezet üzletfeleslegéből díjvisszatérítést kapjanak. A *Gazdák Biztosító Szövetkezete*nek ezen ügy lebonyolításából az az előnye származhatik, hogy az *Elemi* által adott jognál fogva az *Elemi* lejáró kötvényeit saját részére, saját feltételeivel újra megszerezheti. Az ekképp újonnan biztosítottak tekinthetők csak a *Gazdák Biztosító Szövetkezete*nek tagjaivá s mint ilyenek már a Szövetkezeti alapszabályok kötelezettjei közé fognak tartozni.

Gyümölcskivitelünk. Szolnok-Dobokából a mai napig 250 vasúti kocsi *almát* exportáltak *Kattovitz, Lemberg, Berlin, Chemnitz, Leipzig, Reichenbach, Breslau, Frankenstein, Ulm, Bécs, Suttgart* stb. állomásokra. A *szilvatermes* bőségéről tájékoztat az, hogy 197.000 hektoliter célra került kifőzés alá, eddig 846 métermázsa szilvát szállítottak nyersen és aszalva a külföldre.

BUDAPESTI TŐZSDÉK.

Gabona-tőzsde.
Buza elkelt 5000 métermázsa 5 fillérral olcsóbb áron.
Készárúüzlet.
Buza:
Tiszavidéki: 200 mm. 80 k. 8.325 korona, 100 mm. 80 k. 8.30 korona, 200 mm. 80 k. 8.25 korona, 1000 mm. 80 k. 8.25 korona, 1000 mm. 79.5 k. 8.25 korona, 100 mm. 79.5 k. 8.20 korona, 100 mm. 79 k. 8.275 korona, 300 mm. 79.5 k. 8.25 korona, 100 mm. 79 k. 8.25 korona, 200 mm. 79 k. 8.125 korona, 100 mm. 78 k. 8.— korona.
Féjérmegyei: 500 mm. 77 k. 7.90 korona.
Pestmegyevidéki: 100 mm. 81 k. 8.25 korona, 400 mm. 80 k. 8.20 korona, 300 mm. 80 k. 8.175 korona, 300 mm. 79.5 k. 8.15 korona, 100 mm. 78 k. 8.— korona.
Bácskai: 100 mm. 78 k. 8.125 korona.
Raktárúrt: 2330 mm. 76 k. 7.775 korona.
Rozs: 300 mm. 6.375 korona, 200 mm. 6.375 korona.
Zab: 200 mm. 5.75 korona, 100 mm. 5.70 korona, 400 mm. 5.65 korona, 100 mm. 5.50 korona, 350 mm. 5.425 korona.
Tengeri: 200 mm. 4.90 korona.
Lóhere: 100 mm. 65.— korona, 100 mm. 65.— korona.

Érték-tőzsde.

Szilárdabb megnyitás után az irányzat már az előtőzsdén gyengült s déiben a nemzetközi papírok jóval alacsonyabban zárultak. A helvi piacon azonban élénk üzlet mellett szilárd volt az irányzat s a Kereskedelmi bank, valamint a Salgótarjáni közszékhely részvények magasabb áron kerültek forgalomba.

Az előtőzsdén jegyezték:

Osztrák hitel	682.75	681.25	681.25	—
Magyar hitel	77.50	77.50	77.75	—
4% koronátáradék	99.20	99.20	—	—
Leszámitolóbank	462.—	462.—	462.—	—
Felzáróbank részv.	517.—	517.—	517.—	—
Rimamurányi	492.—	492.—	492.—	—
Államvasút	677.—	676.50	676.50	—
Városi villamos	331.50	331.50	330.50	—
Budapesti Közfut	595.—	595.—	594.50	—

A déli tőzsdén zárultak:

Osztrák hitellérvény	680.—	—	—	—
Magyar hitellérvény	775.—	—	—	—
4% koronátáradék	99.20	—	—	—
Leszámitolóbank	462.—	—	—	—
Felzáróbank részv.	517.—	—	—	—
Rimamurányi	492.—	—	—	—
Államvasút	675.25	—	—	—
Városi villamos	330.50	—	—	—
Budapesti Közfut	594.50	—	—	—

Felelős szerkesztő: **MAGYAR GYULA.**
Laptulajdonos a «Magyarság» lapkiadóvállalat

Elismert kiváló jóminőségű

Honi ipar! Sajátkészítményű férfiruha-áruház Honi ipar!

férfiszabó LUKÁCS GYULA férfiszabó

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 18. sz. alatt.

Dus választék fiu- és gyermekruhákban.

Nagy választék divatszövetmellényekben. Mértékszerű megrendelésekre csakis kiváló jóminőségű honi és angol szöveteket tartok raktáron. Mintákat kívánatra bérmentve küldök. 102

SZINHÁZAK.

Szombat, 1904 január hó 16-án.

M. kir. Operaház.
Moharózsza.
 Dalmi 4 képben előjátékkal. Szövegét Quida «Egy pár kis facipó» című novellája nyomán írta: Rothauser Miksa.
 Utána:
A törpe gránátos.
 Balett-egyfelv. 1 felv. Zenéjét szerzte: Székely Adolf. Kezdeté 7 órakor.

Nemzeti színház.
 Előszór.
Egyenlőség.
 Fantazia 4 felv. írta: Barrie J. M. Kezdeté 7 órakor.

Népszínház.
Az ezüst papucs.
 Fantasztikus nagy onerette egy előjáték és 2 felvonásban. Írta: Owen Hall. Fordította és magyar szinre alkalmazta: Heitai Jenő. Kezdeté 7 órakor.

Vígsház.
Józsí.
 Bobózat 8 felvonásban. Írta: Molnár Ferenc. Kezdeté fél 8 órakor.

Király színház.
Makrancos hölgyek
 Operett 2 felvonásban, Zenéjét szerzte Lincke. Kezdeté fél 8 órakor.

Uránia.
Délután rendez helyárrakkal:
Kisasszony feleségem.
 Rákosi Szidi színházának jótékony vizsgálatadása. Kezdeté 8 órakor.

Este rendez helyárrakkal:
A modern asszony.
 150 színesen vetített képpel és 15 mozgóképpel. Írta: Ráth István. Kezdeté fél 8 órakor.

Várszínház.
Az agglegények.
 Kezdeté 7 órakor.

Schoffola Ernő A ruganytagyártás meghonosítója Budapest, VI., Andrássy-ut 2
 Legjobb minőségű gummitömlők kerti fecskendezésre árjegyzék ingyen.

Szájpadlás nélküli fogsorok.

Szájpadlás nélküli műfogak teljesen teszik az inylemez használatát. Hygienicus fogsor ezen elnevezése alatt kifarólag magam készíték. Saját rendszerem szerint. És ezen fogsort a szájból kivenni nem kell. Hygienicus fogsorral néhány perc múlva tökéletesen beszélni és rágni lehet.
 Egyedül specialista a szájpadlás nélküli hygienicus fogsorok készítésében.

Id. PROHÁSZKA HENRIK
 Budapest, VII. ker., Király-utca 15. szám.

Vidékiek a műfog elkészítését előre való bejelentés után megvárhatják. Kautsukba foglalt műfogakat 2 fttól, teljes fogsorokat 40 fttól. Mindennemű munkálatomért 10 évi jótállást vállalok. Rosszul működő fogsorokat átalakítok, szájpadlást szabadon hagyom. 346

KEMENY ÉS TÁRSA

Betéti-Társaság, kereskedelmi tudakozó-intézet.
 Alapította ott 1888. Telefon 21-54.
 Budapest, Podmaniczky-utca 39. sz.

Uj! „Figyelem” Uj!

Légszesz öngyújtók, garantált 10.000 gyújtás; olcsó légszesz- és villanyesillárók, légszesz- és fűtőkályhák, bádigos, légszesz, vízvezeték és villanyfelszerelések jutányos áron eszközök **Benedek Hermann** Budapest, üzlet és raktár: Nádor-utca 11., műhely: Eötvös-utca 61. szám.

Saját készítményű és amerikai tornaeszközök tennisz, hálók, labdériők, lökőszőnyegek, valódi orosz sarlapok, pókröck, szakkok, ponyvák és **lehérnyak-erítő-kötelek** megbízható forrás

Seffer Antal
 sporteszközök- és kötélgyártó ipartelepe
 Budapest, IV., Károly-utca
 boltszám 12.
 (Kőponti városbáz épülete.)

Alapítottott: 1878.
 TELEFON 15-56.
 Képes árjegyzék kívánatra bérmentve. 1954

FOLIES CAPRICE

VI., Révay-utca 18. szám.
 Igazgatóság: Leitner és Keleti.
 Ma nagy ujdonsági estély!
 I órákor! II órákor

A szerelem áldozatai.
 Életkép írta: Caprice, rendező: Rott Sándor.
 Ezt megelőzi! Fél 10 órákor!

Hivatásos szerelem.
 Bohózat, írta Szatir, rendező: Steinhardt G.

A remek téli kertben nagy elite-álarcos-bál.
 A zenét a cs. kir. Mária Terézia királynő nevét viselő 32-ik gyalogezred és Munczy Lajos és fia zenekara szolgáltatják. — Sétahangverseny kezdete II órákor. Tánc kezdete 12 órákor. — Belépési díj 2 korona.

Brázay-féle sósborneszsz.

Használati utasítás minden üveghez mellékelve van. Nagy üveg 2 korona. Kis üveg 1 korona. Kapható mindentől.

Hirdetéseink alapján történt rendeléseknél sziveskedjék mindenkor lapunkra hivatkozni.

Megjelent!

Szekrényi Lajos fordításában.

Lewis Wallace, Ben-Húr, regény Krisztusról, két díszes kötet, 899 és 897 lap, 101 képpel. Ára a két kötetnek 12 korona.

Sienkiewicz Henrik, Quo vadis? regény Nero császár korából, két díszes kötetben 289 és 303 lap, 36 képpel. Lengyelből és teljesen a lengyel eredeti szerint tartva. A két kötet ára 9 korona.

Sienkiewicz Henrik, Volyodyjovszki ur, (a kis tavagi tört. regény a lengyel-török háború korából). A két kötet (290 és 287) lap ára díszkötésben 8 korona 40 fillér.

Dr. May Károly, Karácsony, Utazási regény. A 600 lapot tartalmazó kötet ára díszkötésben 6 korona.

Kaphatók a **Magyarság** kiadóhivatalában.
BUDAPEST,
VIII., Szentkirályi-u. 28.

A magyar nemzet története.

Elbeszéli Bodnár Gáspár.
 Két kötet.
 Szép félvaszonkötésben, színes borítékban I kor. 20 fill.
 Megrendelhető a Szent István-Társulat könyvkiadóhivatalában (Budapest, VIII. ker., Szentkirályi-utca 28.)

A MAGYAR FÖLD.

Két kötet. Írta Sziklay János. Két kötet.
 Szép félvaszonkötésben, színes borítékban I kor. 20 fill.
 Magyarország földrajzának ezen nappal ismertebbé nem ajánlhatjuk előgegy nép- és olvasókönyveinek, valamint hazánk földrajzi leírása iránt érdeklő olvasóink figyelmébe. Érdekes és tanulságos tartalma egyaránt ajánlatosnak tekinthető meszerzését.
 Megrendelhető a Szent István-Társulat könyvkiadóhivatalában (Budapest, VIII. ker., Szentkirályi-utca 28.)

CSALÁDI REGÉNYTÁR

A művelt katolikus olvasóközönség számára kiadja a Szent-István-Társulat.

Ára angolvaszonkötésben kötetenkint I kor.
 Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.

A „HARISNYAKIRÁLY” budapesti üzlete kizárólag Teréz-körut 2. szám a. Ellismert legjobb harisnyak. Feltétlen szabott és olcsó árak. Feltétlen szabott és olcsó árak

Minden szó 3 fill.
Vastagabb betűből 5 fill.

APRÓ HIRDETÉSEK

A legkisebb hirdetés
ára: 30 fillér.

A Magyarorságon minden előfizetőjének egy 10 szóból álló apróhirdetést havonként 10-szer ingyen közlünk.

Az apróhirdetésekre beérkezett kérdések és válaszokra ingyen felvilágosítást adunk, ha a tudakozó a szükséges válaszlehetőséget bejelöli. Ha valaki körülményesebb értesítést kíván, a szükséges válaszlehetőségen felül még 40 fillér küldendő.

Hirdetéseket

felvesz a

„Magyarság”

kiadóhivatala

Szentkirályi-u. 28.

Egy valódi

nagy skonks bővítésű olcsó eladó. Domonkos Lajos, Teréz-körút 32. I. sz. 2.

Gépészkövacs

állást keres Temesmegyében. Hol: megmondja a kiadóhivatal. (209)

Törlesztéses készpénz-kölcsönt

földbirtokokra, valamint budapesti bérházak, háztartások, felkek stb. tövábbá környékbeli ingatlanok II. és III. ik tételére 4-7%-os kamattal; személyhitelt kezes és kezes nélkül minden hitelképes egyénnek havi vagy negyedévi törlesztésre gyorsan és pontosan eszközöl a Központi Hitelforgalmi Intézet VII., Akácfa-utca 10. Levélbeli felvilágosításra válaszlehetőség küldendő.

Egy villa

szabad kézből eladó Rákosszent-Mihály, Lajos-u. 336.

Orvos

(keresztény) keresetük közel Pozsonyhoz. Bővebb: Gyógyszerár, Pozsony-Püspöki.

Fotografáló Satinid

gépét, 18x42-es, vagy feljebb szeretnék venni. Izeli Ferenc, Török-Bálint. (732)

Pénzkölcsönt!

Kis- és nagybirtokosoknak, kiknek birtokait nagy kamatu adóság terheli és ezt olcsó kamatos pénzzel akarja kifizetni, avagy ha új kölcsönt akar felvenni, oly pénzt, melyre csak 4% kamattal fizetendő s mely kamattal a főke is törlesztve lesz s adós bármikor felmondhat, a pénztörlesztés azonban nem mondhat fel, teljes biza'ommal forduljon

Grünsfeld S.-hez

Budapest, Király-u. 23. sz.

1 forint

heti részletre elegáns férfiruhák mérték szerint olcsó áron kaphatók. Weisz Jakab József-körút 31/a.

Használt férfiruhákat

fehértanú stb. veszek legmagasabb árban. Singer, Luiza-utca 15. 902

Függönyök

felrakását, díványokat, fotelekat, matracokat, ablakárnyékat olcsón elkészítik házánál. Unsaszky Nándor, Práter-utca 66.

Domonkos Lajos

uri és női cipész mester Budapest, Teréz-körút 32. Ajánlja dusan berendezett raktárát saját készítményű uri, női- és gyermekcipőköl- hől a lezolesóbb árban. — Mértékszerű megrendelések utánvós árban és pontosan eszközöltetnek.

Jelszó: pártoljak a hazai ipart!

Orlik András

cipész-mester Budapest, VII., Csömöri-ut 22.

Ajánlja dusan felszerelt saját műhelyében készült ur-, női- és gyermekcipőköl- hől a lezolesóbb árban. — Mértékszerű megrendelések a leguabb dívat szerint a lezolesóbb árban számíttatnak. Javítások gyorsan s fontosan eszközöltetnek.

Gyermek és női ruha

készíté-ét olcsón elvállaló Lozody-u 104 ajtó 5. Buda.

Legolesóbb bevásárlási forrás.

SZELLO R.

saját készítményű uri, női- és gyermek cipő-raktára Budapest, Csömöri-ut 12. sz. (Keleti pályaudvarral szemben.) Mértékszerű megrendelések pontosan készíttetnek. Vidéki megrendelések gyorsan eszközöltetnek. Javítások elfogadottak.

DRESZMANN KAROLY

BUDAPEST

borotva homoru-készítölde villanyerővel — Különleges- ségi dízet borhölly- és fodrászati-cikkekből. — Nagy raktár angol és svéd borotvákban. — Irada és forgalmi helyiség: VII. Rottenbiller- utca 6/a. (Munkás-u. sarok).

Butort

és kártyos munkákat rész- letve'ésre is ad Löwy Lipót, VI., Lázár-utca 18.

Ingyenesen

közvetíték mindent a vilá- gon! válaszólyeztet kérek. «Telerdi» Marosiúdasan.

Alapos oktatást

a francia-, angol-, olasz- magyar- és német-nyelvben (nyelvtan, társalgás, levele- zés, stb.) ad egy urnó, ki az illető országokban tartó- kodott. Kifű 5 referenciák. VII., Erzsébet-körút 58. sz., II. emelet 13. ajtó.

Díjtalanul

meglátogatok kezesség- nélküli kölcsöntüggyekben önálló, hitelképes egyé- ket dískört gyorsabb le- bonyolítás céljából. Aján- latok — állás, foglalkozás megjelölésével — Alvinczy Sz. Képiró-utca 11. külden- dök. Válaszólyez.

Eloch S.

okl. tan- és gyakorlati-köny- velő. Erzsébet-körút 58, ki- képez felnölteket a magas m. kir. miniszterium enged- ölyve alapján az egyszerű és két-ös könyvtelben, ke- reskedelmi levelezés, szép és helvesírásban, valamint a magyar és német nyelv- ben. Hölveeknek külön ok- tatás. Vidékiek levelezőleg sajtóltatják el a könyv- velt.

LEGESZEBB.....LEGJOBB.....LEGOLOSÓBB. PÁP LAN PÁP LAN PÁP LAN

105 ZEHAJTHATÓ VASÁGY 1 ACÉLSODRONY 3KIVENETŐ MATRAGGAL 10FT. ÁGYBETÉT 5FT. GICHNER JÁNOS

paplan, matrac és kárpitosáru gyáros, sző- nye . Függöny, vasbutor stb. nagy raktára. 150 Budapest, VII. ker., Erzsébet-körút 20. sz. Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldök. Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek, nem tetsző árak kicseréltetnek, vagy a pénz visszaadatik.

I. Angol férfi- és gyermekruha-áruház. Olcsó, szolid árak! Pontos kiszolgálás! Saját készítményű férfi- és gyermekruha áruhaza. Magyar gyártmány! ASZÓDI S. * és TÁRSA férfiszabó-mester. VIII., Kerepesi-ut 41. (Adria-szálló épület.) Nagy választék angol és francia divatkelemben. Mérték szerinti megren- deléseket az általánosan el- ismert 14 ft árakban a leguabb dívatkelemből készíttetnek. Vidéki meg- rendelések pontosan esz- közöltetnek. 126

Budapest legnagyobb szőrme bevásárlási forrása. Oriási raktár divatos Szukunsz Sztóla gallérokban. Viszont- eladóknak ritka alkalom.

TSUK MIKSÁNÁL, ANDRÁSSY-UT 31. SZ. KIRÁLY-UTCA 33. SZ.

Elegáns női ruhákat

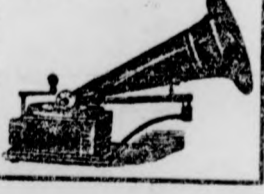
készíték saját műtermében mérték után 15 és 18 ft- ért. A 18 ftos ruhák 2 ft 50 kros dívat-szövetből készölnek. — Elegáns Cibelin-Costum, reformajti és Paletó, a téli dívat dísze 15 és 18 ft. — Elegáns angol és francia Szalontólettek 18—20 ft és teljebb. Téli kabátok és Paletók, finom fekete posztóbból elegáns ki- vitelben 7, 8, 10, 15 ft. — P. nyolcak flanel vagy barchet- ból 3 ft 50 kr., 4 ft 50 kr. — Inzblou ok flanel vagy barchetből 90 kr., 1 ft 90 kr., 1 ft 40 kr. — Dívat inz- bluzok atlasz flanelből 1 ft 90 kr., 2 ft 20. — Finom koca és sávos szövetekből 1.60—1.90 ft., 2 ft 20 kr., 2 ft 80 kr., 3 ft 80 kr. Vidéki megrendelések lekülsimerelesen eszközöl- tetnek. Mértékmegadás fel- öbösöz, al- öbösöz, ujjja hossza vagy egy jól aló derékes aljhoszsa beküldendő.

BRUCK ZSIGMOND

CSENGERY-UTCA 35. Andrassy-ut 61. sarok.

Bámulatos egy «Columbia» grafoton hangtisztasága és tiszta hangkijetése, erőssége! «Columbia» leme- zek utólérhetetlenek!! Párisi világtkiállításon «Grand Prix»-el kitüntetve. — Kis lemez K 2.50, nagy lemez K 5.—. «Columbia» (Hartguss) hengerek K 1.75.

Telefon 62—88.

Telefon 62—88.

Wiegand és Társa BUDAPEST, VIII., Aggteleky-utca 17. sz.

Az egyedül létező valódi angol SZÉPÍTŐSZER a Balassa-féle valódi angol UGORKA TEJ, mely szonall eltávolít minden szelöt, májoltot, pattanást, bőrtakát (mtes- sor) stb. es az arcnak friss üdeséget, fiataloságot kölcsönöz. Egy üveg ára 2 K, ehhez Ugorka-szappan 1 K, poudra 2 K. Főszékhöl- dést hely: Balassa Kornél győgy- BUDAPEST- szerára Erzsébetúttalva. Kapható minden győgyzertárban. Főraktár Budapesten: Török József győgyzertárban, Király-u. 12. és Andrassy-ut 38.

Figyelem! Cögünk új kedvezményt nyújt akként, hogy minden vevőnek, ki 12 forintot meghaladó rendeléményt tesz, a saját arcképe vagy bármely tetszős szerinti kis fénykép után egy életnagyságu fényképet teljesen ingyen készítöl kivételben 60 cm. magasságban, csunán a dívacs keretért (passe-partout), amelyben az életnagyságu fénykép foglaltatik, az önköltséguüket, 1 ft 50 krt számítunk. Az ipar 12 forint 12 darab összecsockható vaségy acélsodrony-betéttel, 3-ftű matracal és terítölvel. esodája! 12 forint 50 krajóár egy darab selyempaplan fodorral és zsebbel, minden szinben, 125 cm. széles, 180 cm. hosszú. Megrendelhető csakis GICHNER CESTVÉREK BUDAPEST, Muzium-körút 27. Pa-lan- és matracgyár, szőnyeg- és vasbutoraktár. Árjegyzéket bérmentve és ingyen küldölnek.

500 forintot fizetek annak, ki Bartilla fog- vízének haszná- latala mellett — üvege 30 kr. — vajah ismét fogtájást kap vagy szája büzlök. (Csomagolásért külön 10 krajóár.) BARTILLA WINKLER ED. Wien, 19/1. Sommergasse 1. Főraktár Budapesten: Török J. Király-u. 12., Andrassy-ut 29., Dr. Egger Váci körút 17. Kapható minden győgyzertárban Csakis Bartilla fogviz kérendő. Hamisítások be- jelentése jól jutalmaztatok. 9

BÜTOROK

a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig legjutányosabban kaphatók ugy kész- pénzért, mint részletfizetésre EHRENTREU és FUCHS testvéreknél Budapest, VI., Teréz-körút 8. (Andrassy-ut közelében). Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Nyomatott a «Stephaneum» környógépen Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.